

ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

5

«РАДЯНСЬКА ШКОЛА»
1958

ЗМІСТ

Мир — для всіх народів	1
Г. Швидка — Інтернаціональне виховання в дитячому садку	4
П. Саморукова — Роль занять по ознайомленню з природою в розвитку спостережливості дітей	12

ВІДМІННИКИ ДОШКІЛЬНОЇ СПРАВИ

Р. Данилова — Благородна самовіддана праця	20
Г. Котлярчук — Кілька слів про роботу інспектора	22
П. Касьянова — Рівняйтесь на передових	23

З ДОСВІДУ

Г. Карнаух — Виховання у дітей бережного ставлення до речей і поваги до праці дорослих	25
Л. Пивоварова — Як я навчаю дітей молодшої групи самостійно одягатися і роздягатися	29
К. Пироговська — Праця дітей на городі	32
Ф. Полянська — Зустріч дошкільних працівників Узбекистану з дошкільними працівниками Української республіки	35
В. Васильєва-Ходієва, Н. Махмудова — З минулого життя дітей Туркестану	36
В. Усачова — Зустрічі з китайськими друзями	38
В. Клепиков — Підготовка вихователів дитячих садків у Китайській Народній Республіці	41

КОНСУЛЬТАЦІЯ

Є. Контребінська — Як проводити заняття з дітьми	42
--	----

КРИТИКА ТА БІБЛІОГРАФІЯ

М. Настека — Помічник вихователів	45
---	----

ХРОНІКА

П. Касьянова — На батьківщині Макаренка	47
Є. Сіроглазова — Семінар вихователів	47

На 2-й стор. обкладинки — Природа навколо нас, на 3-й — Паперовий голуб.

Редакційна колегія

Д. О. Дорохова, Н. О. Красіна, Н. Ю. Переверзева, Є. К. Сухенко,
Г. І. Сушан (головний редактор), П. С. Ходченко, Т. І. Цвєлих,
П. Р. Чамата, М. Є. Шевченко.

Журнал «Дошкольное воспитание»
(на українском языке)

Тех. редактор О. О. Чала.

Коректор О. П. Миронова

Адреса редакції: Київ, Ново-Павлівська, 2. Тел. 6-50-43.

БФ 08063. Замовлення К-124. Тирааж 14780. Друк. арк. 3. Обл.-видавн. арк. 4,8.
Формат паперу 70×108¹/₁₆. Підписано до друку 19.IV 1958 р.

Облдрукарня, Київ, вул. Леніна, 19.

дягати самостійно. Вони вже не шуміли, бо всі були зайняті своїми справами. І любо було спостерігати, як малята самостійно навіть вивертають одяг, застібають гудзики. Звичайно, це не так легко їм давалось, вони прикладали багато зусиль для цього, але в результаті одержували задоволення від самостійної роботи. Наприклад, Сашкові довго не вдавалось навчитися застібати гудзики на сорочці, я кожного разу показувала йому, вдівала гудзик до половини в петлю і пропонувала йому однією рукою держати сорочку біля петлі, а другою витягти гудзик. Згодом уже Сашко самостійно застібав гудзик. Скільки це принесло йому радості. Про це він розповів мені, завідуючій дитячим садком, дома, товаришам.

Інколи діти старшої групи пропонували свою допомогу дітям молодшої групи, але наші малята тепер

уже категорично відмовлялися від допомоги і відповідали їм, що вони уже самі вміють одягатися. Я привчала дітей постійно стежити за своїм зовнішнім виглядом — щоб гудзики були завжди застебнуті, сорочка добре заправлена в штани, комір розправлений, панчохи не перекручені і добре підтягнуті.

Привчаючи дітей до самостійності в одяганні і роздяганні, я вимагала і від батьків продовження цієї роботи, а саме: запропонувала в домашніх умовах організувати вішалку для одягу, а також не робити за дитину того, що посильно їй.

В результаті проведення такої роботи нам стало легше працювати, значно скоротився час, який ми раніше витрачали на одягання і роздягання, що дало можливість дітям більше гратися, більше бути на повітрі. Діти стали більш уважними і активними.

Праця дітей на городі

К. ПИРОГОВСЬКА,

вихователька дитячого садка № 17 м. Луганська

Одним з засобів ознайомлення дітей з природою є праця на городі. В процесі роботи діти знайомляться з рослинами, дізнаються про їх особливості, спостерігають за їх ростом і розвитком, знайомляться з знаряддями праці і навчаються їх застосовувати.

Для старшої групи була виділена ділянка під город. Місце відкрите, сонячне. Ще восени дорослі скопали відведену ділянку, удобрили ґрунт. А весною, ледве просохла земля, ми разом з дітьми взяли за роботу на городі.

Треба було добре продумати цю, на вигляд просту, але на ділі складну й цікаву, роботу. Мало показати, як тримати лопату, граблі, зручніше копати, спусувати землю, а треба дітей цьому навчити, треба привчати їх до трудових зусиль. При цьому необхідно врахувати можливості дітей, навички й уміння, які вони вже мають у вирощуванні рослин. Завдання вихователя — розширяти і за-

кріплювати це вміння. Мені згадуються чудові слова І. В. Мічуріна:

«Учіть дітей вирощувати рослини так, як ви вчите їх азбуці і арифметиці, і цим ви прикрасите їх життя».

Більшість дітей в старшу групу перейшла з середньої, тому вони були знайомі з багатьма видами праці на городі.

Перекопану восени ділянку неважко було перекопати весною. І діти при невеликій нашій допомозі цілком справились з цією роботою. В ній були зайняті одночасно всі діти: одні копали, другі розбивали грудки, треті вибирали камінці, палички і відносили їх на носилках у задалегідь відведене місце. Щоб діти не перевтомлювались, я чергувала різні види робіт.

Наступного дня після скопування і очищення ділянки ми з дітьми розбили її на 8 грядок довжиною в 3 м, шириною 80 см, а міжряддя — шириною 60 см. При розбивці грядок

використали кілки, лінійку, шпагат. «У нас всі грядки будуть однакові, рівні», «Грядки наші в рядок вишикувались», говорили діти. Краї грядок рівняли, використовуючи граблі і дошку. Діти охоче працювали. Міжряддя утрамбовували самі, бігаючи змієюю між грядками.

Так наш город був підготовлений до посіву. Всією групою ми обговорювали, що будемо садити на городі. Багато різноманітних пропозицій було висловлено дітьми: редиску червону, огірки, помідори, моркву солодку. Хочеться посіяти й петрушку, і кріп, які так приємно пахнуть в борщі й супі; посадити буряк, соняшник, редьку, цибулю й ін. З запропонованого вирішили посіяти редис, огірки, помідори, моркву, цибулю, петрушку, кріп, буряк, а по краях городу — соняшник.

«Ось посіємо, будемо доглядати і дізнаємось, як все це росте», сказав Вова.

Наступного дня діти розглядали і порівнювали принесене мною насіння. Легко пізнали насіння огірків, соняшника, буряка; деякі діти назвали насіння редиски.

Після розглядання насіння я запропонувала дітям підібрати малюнок з відповідними овочами. Завданням справились майже всі діти.

Засівання перших трьох грядок я провела як заняття: було приготовлено насіння, знаряддя праці.

Мною був намічений програмний зміст заняття: цибулю треба садити в землю корінцями вниз, за посівом треба добре доглядати — поливати, розпушувати ґрунт. Одночасно ознайомити дітей із словами: *борозенка, сіяти, садити*.

Перед посадкою цибулі я розмістила дітей по обидві сторони грядки. Потім зробила на грядці рівні поперечні борозенки. Показала, як робити ямку і якої глибини, на якій віддалі одну від одної. Після того, як ямки були зроблені, я показала, як садити цибулю.

Перед тим як приступити до посадки, запропонувала двом дітям показати, як вони будуть садити цибулину, перевіряючи, чи правильно діти зрозуміли мою вказівку. В

результаті всі діти справились з завданням. «Ось і почне рости наша цибулька», радісно сказав Юрко.

Інші грядки були засіяні в наступні дні в ранкові і вечірні години. На останній грядці ми посадили помідори — розсадою. В їх посадці і поливанні діти брали участь з задоволенням.

По закінченні робіт я спитала, що і де у нас посіяно. Діти добре запам'ятали, чим засіяні перші три грядки, а посіви решти грядок називали неточно.

Щоб діти пам'ятали, на якій грядці що росте, і спостерігали за розвитком рослин, ми встановили на грядках етикетки з картинками.

Хоч основні роботи на городі були закінчені, але інтерес до нього у дітей не пропав.

Вони завжди дуже цікавились усім, що робиться на городі, спостерігали, що вже зійшло, що тільки пробивається, помічали всі зміни, які відбуваються в процесі росту рослин.

В результаті повсякденних спостережень більшість дітей навчилась відрізняти бур'ян від городніх культур.

Як тільки з'явились перші сходи редису, моркви й інших рослин, я звертала увагу дітей на колір і форму їх листя. «У моркви листочок, як вирізаний», сказала Люда. Я зразу ж підтвердила думку Люди: «Так, Людо, листочок у моркви різьблений». Діти швидко засвоїли це слово, тому що воно пов'язано з особистими спостереженнями дітей.

Спостерігаючи за сходами, діти зауважували: «Це зійшла морква, а це що?» звертались до мене, показуючи на лободу або подорожник. Я, зірвавши вказану рослину, пояснювала дітям, що це бур'ян, його потрібно виколювати, тому що він заважає рости моркві або редисці. Так я підвела дітей до заняття в природі на тему «Прополювання», метою якого було: навчити дітей відрізняти бур'яни від городніх культур; познайомити дітей з словами: *полоти, прополоти, бур'яни*; закріпити слова: *сходи, паростки, насіння*.

Ось як ми проводили прополювання. Зібравши дітей біля грядок, які ранком були добре політі, я звернула їх увагу на те, що, крім посаджених нами рослин, на грядках ростуть бур'яни. Багато дітей добре знали форму листя посаджених рослин, тому легко відрізняли, де бур'ян. Я ще раз підкреслила шкоду бур'янів, показала дітям лободу, подорожник, пирій. Діти уважно їх роздивились.

Тоді я запропонувала кожній дитині знайти і вирвати по бур'янині. Тільки Толя замість лободи зірвав бур'як, я ще раз йому пояснила характерні ознаки листя бур'яка і лободи, і він більше бур'яків не зривав.

Після цього ми приступили до прополювання. Я розділила дітей на дві групи. Одна група прополювала, а друга — відносила на носилках зірвані бур'яни.

Щоб кожна дитина знала свою ділянку роботи, я розподілила дітей по грядках. Попередила, що в кінці заняття перевіримо і відмітимо, яка грядка краще прополота. Враховуючи, що працювати доводилось зігнувшись, я через 8—10 хвилин змінювала види роботи. Переважна більшість дітей з задоволенням займалась полоттям.

Я слідкувала, щоб діти виривали бур'ян з корінням і не виривали посаджених рослин.

В кінці заняття разом з дітьми продивилась прополоті грядки, відмітила, яка грядка краще прополота. Вихованці залишились дуже задоволеними своєю роботою.

В процесі вирощування рослин діти впевнились, що поливка, прополка, розпушування ґрунту, підгортання сприяють їх швидкому росту.

Так поступово діти засвоїли, що врожай на городі багато в чому залежить від того, як його вирощують.

Щоденно доглядаючи за рослинами, діти набули навички берегти їх, слідкувати, щоб ніхто не зривав овочів.

Робота на городі, спостереження заохочували дітей до розмови, в їх мові з'явилися нові слова: *прополю-*

вати, розпушувати, проривати, підгортати, підв'язувати й ін.

З практики кожний вихователь знає, з якою радістю діти зустрічають перші плоди своєї праці: цвітіння, появу редиски, огірка, помідора, моркви і т. д.

Першим збиранням врожаю було збирання редиски. Це велика подія в житті групи. Кожний милувався редискою, всюди чулись захоплені вигуки: «Ось ти яка, редисочка!», «А я тебе поливав, проривав, прополював!» «Ось яка ти виросла—кругленька, червоненька, смачненька!» звертались діти до редиски, як до живої істоти.

Діти частували редискою малюків, дорослих і були дуже задоволені результатом своєї праці.

Праця на городі поширює уявлення дітей про природу. Діти знайомились з зовнішнім виглядом насіння, самі їх садили в землю, спостерігали за появою сходів, їх ростом і визріванням плодів. Діти наочно переконувались в тому, що морква, огірки, редиска й інші рослини виросли з насіння, що вони самі дають насіння.

Так, спостерігаючи за ростом і розвитком огірків, діти робили висновки: посіяли насіння, з нього виросли рослини, на них з'явилися квіти, з квітів виросли огірки, в огірках насіння.

Праця дітей на городі сприяла збагаченню мови. В їх активний словник ввійшли назви знарядь праці: граблі, лопатки, лійки, відра, шланг; дітям доводилось вживати назви овочів у різних відмінках: редиска — редиски, морква — моркви, цибулина — цибулини і ін.

Ми проводили чистку і миття реманенту, яким користуємось в роботі на городі, а це привчає дітей до бережного ставлення до громадського майна.

Привчаючи дітей до праці на нашому городі, я проводила бесіди з батьками про потребу привчати дітей до праці і дома.

Спостерігаючи працю дітей на городі, в дитячому садку, багато батьків продовжували цю роботу з дітьми вдома.